

METODY PRACY Z UCZNIAMI ZE SPECYFICZNYMI TRUDNOŚCIAMI W NAUCE - DYSLEKSJA, DYSGRAFIA, DYSORTOGRAFIA

Objawy dysleksji

Nieprawidłowe funkcjonowanie w zakresie:

- analizy i syntezy wzrokowej (percepcji wzrokowej),
- analizy i syntezy słuchowej (percepcji słuchowej),
- ruchowym (lateralizacji) i orientacji przestrzennej,
- koordynacji funkcji wzrokowych, słuchowych i ruchowych.

Zaburzenia dyslektyczne dotyczyć mogą jednej albo wielu sfer funkcjonowania dziecka.

Charakterystyczny symptom dla dyslektyka: nierównomierna koncentracja uwagi i wolne tempo pracy.

W okresie dorastania pojawiają się nowe problemy: zwiększenie nadpobudliwości, trudności z koncentracją uwagi, szybka męczliwość.

Zbyt trudne zadania i zbyt częste niepowodzenia prowadzą niejednokrotnie do obniżonej samooceny, depresji, nerwic i zachowań antyspołecznych. Uczniowie, którzy nie potrafią przezwyciężyć

i kompensować swoich trudności dyslektycznych w szkole podstawowej, rezygnują z nauki w gimnazjum albo w szkole ponadgimnazjalnej.

Ale wśród grupy dzieci i młodzieży z dysleksją są też tacy, którzy posiadają takie cechy osobowości, jak: większa potrzeba osiągnięć, dominacji, autonomii, niekonwencjonalności w myśleniu i postępowaniu oraz pewność siebie. Grupa ta wyróżnia się wyższym niż rówieśnicy poziomem dojrzałości emocjonalnej, aktywności, optymizmu, łatwiej znosi porażki, odznacza się lepszymi umiejętnościami społecznymi. Czynnikiem kompensującym dla tej grupy jest wiara w siebie, swoje możliwości i osiągnięcia.

Wskazówki do pracy z uczniem dyslektycznym:

1. Należy często sprawdzać zeszyty i poprawność wykonywania prac domowych w celu wyeliminowania błędów i zniekształcenia informacji.
2. W sposobie oceniania powinno uwzględniać się różnorakie czynniki wpływające na jakość pracy i włożony w nią wysiłek.
3. Nie należy ograniczać możliwości i zainteresowań humanistycznych uczniom, u których jedynym mankamentem jest dysortografia.
4. Uczniowie z mikrodeficytami mają często problemy w nauce języków obcych, stąd ważne jest skoncentrowanie się na nauce jednego języka.
5. Wszelkie sprawdziany pisemne wymagają wydłużonego limitu czasu, ocenianiu na jednakowych prawach czystopisu i brudnopisu oraz zastąpienia sprawdzianów ze słuchu pisaniem z pamięci.
6. Ze względu na występującą dysleksję nie należy odpytywać uczniów z głośnego czytania przed całym zespołem klasowym.
7. W przypadkach dysgrafii, gdy zmniejsza się czytelność pisma, należy umożliwić uczniowi wykonanie prac kontrolnych na komputerze lub o ile jest to możliwe, to

uczeń powinien odczytać tekst w obecności nauczyciela, wyjaśniając wątpliwości ortograficzne.

8. Wskazane jest kierowanie procesem samokształcenia i samokontroli, wyrabianie nawyku pracy ze słownikiem.

9. U uczniów z poważną dysgrafią wskazane jest zastąpienie niektórych sprawdzianów pisemnych indywidualnym sprawdzianem ustnym.

10. W sporadycznych przypadkach pozwolić na korzystanie z kalkulatora na lekcjach matematyki, fizyki czy chemii.

11. Uczyć radzenia sobie w sytuacjach trudnych.

12. Współpracować z rodzicami w zakresie planowania prac domowych i ujednolicenia metod postępowania.

W opinii poradni znajdują się wskazania odpowiedniej formy pomocy psychologiczno – pedagogicznej, która powinna zostać udzielona uczniowi w szkole.

Na przykład w pracy z uczniem wskazane jest:

1. W ocenianiu prac pisemnych należy brać pod uwagę ich zawartość merytoryczną (wiadomości, kompozycja, logika argumentacji, właściwy dobór treści itp.) z pominięciem poprawności ortograficznej.

2. W pracach z przedmiotów ścisłych oceniać głównie poprawność rozumienia z pominięciem drobnych pomyłek w zapisie.

3. W miarę możliwości pozostawić uczniowi więcej czasu na samodzielną pracę (również z podręcznikiem) lub umożliwić jej wykonanie w domu (np. referaty).

4. Należy się liczyć z tym, że uczeń może mieć trudności w szybkim i poprawnym wyborze właściwej odpowiedzi przy zadaniach testowych, mimo dobrej znajomości tematu.

5. W nauce języków obcych kłaść nacisk na konwersację, zasób słownictwa czytanego, poprawność gramatyczną. Błędy w zapisie nie powinny mieć decydującego wpływu na ocenę prac, testów.

6. Doceniając systematyczność ucznia można stawiać przed nim wysokie wymagania przy realizowaniu programu szkolnego (np. znajomość tematyki, zasób słownictwa i fachowej terminologii).

7. Przy egzaminie dostosować warunki zdawania do opisanych dysfunkcji a tym samym możliwości ucznia.

Trudności typu dyslektycznego sprawiają, że czytany tekst nie jest dla ucznia w pełni zrozumiały. W pracy z tekstem uczeń powinien:

- Pierwszym krokiem jest **szukanie „danych” w tekście oraz ich zaznaczanie, zakreślanie i stosowanie koloru**. Mogą to być najróżniejsze „dane” – z zakresu języka, np. części mowy, kompozycji, znaczeń itp. Takie zadania wymagają dekodowania tekstu na najróżniejszych poziomach, kierują uwagę ucznia na określonych cechach tekstu i skłaniają do przetworzenia go na układ graficzny.

- Drugi typ zadań, na przykład **metryczki tekstu**, skłaniają ucznia do celowego wyszukiwania danych i nazywania ich, porządkowania. Zadania tego typu poprawiają rozumienie pojęć, definiowanie ich i komponowanie w zbiory znaczeń szerszych.

- **Mapy myślowe, wykresy i ćwiczenia z zastosowaniem umiejętności grafomotorycznych** zwiększają rozumienie, hierarchizowanie i porządkowanie informacji na różne sposoby,

a ponadto usprawniają grafomotorykę, postrzeganie wzrokowo - ruchowe, orientację w przestrzeni kartki.

• **Zadania twórcze** pozwalają zaangażować czynnik emocjonalny, który ma ogromne znaczenie w rozumieniu tekstu. Pobudzenie wyobraźni, zaangażowanie zdolności emocjonalnych ostatecznie dekoduje znaczenia i sens tekstu, a ponadto wzmaga aktywność i zdolności intelektualne ucznia.

Aby skutecznie trenować czytanie ze zrozumieniem uczeń powinien przynajmniej raz w tygodniu wykonywać takie zadania. Czasami taka praca powinna być wykonywana codziennie.

Literatura:

1. Jak organizować edukację uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi? Przewodnik. MEN. Warszawa 2010.
2. Anna Adryjanek, Ewa Łuszczzyńska, Wiesława Marcinkowska: „Praca z uczniem z dysleksją na lekcjach języka polskiego w gimnazjum”. Wydawnictwo Raabe.

Materiały zebrała i opracowała:
Maria Mysiak
Psycholog ZWiPPP nr 2 w Chełmie